

Vegleiðing um at gera upp individuella solvensstørv
(Vejledning om opgørelse af individuelt solvensbehov)

Vejledningen erstatter ”vegleiðing nr. 1 frá 15. desember 2008 um nøktandi grundarfæfingi og individuella gjaldføristørv”.

Baggrund

- 1) Vejledningen er Tryggingareftirlitiðs fortolkning af § 5 i ”kunngerð um gjaldføri (solvens) og rakstrarætlanir hjá tryggingarfeløgum”.
- 2) Vejledningen indeholder en nærmere beskrivelse af de forhold, som virksomhederne skal tage i betragtning ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov.
- 3) Vejledningen indeholder desuden et bilag med en beskrivelse af risici, der kan være forbundet med forsikringsvirksomhed. Bestyrelsen skal overveje, hvorvidt disse er væsentlige for virksomheden. Bilaget er i sagens natur ikke udtømmende.

Generelle forhold

- 4) Ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov skal følgende tages i betragtning:
 - a) Virksomhedens risikoprofil og de samfundsmæssige forhold, som har betydning for virksomhedens udvikling. Der skal tages hensyn til arten, størrelsen og kompleksiteten af virksomheden. Det samme gælder omfanget af den proces, der ligger til grund for vurderingen.
 - b) Den kapital, som virksomheden har til rådighed, uanset om det er egenkapital eller lånt kapital (f.eks. ansvarlig lånekapital). Vurderingen skal udmøntes i en kapitalplan og en kapitalnødplan, der skal bruges, når kapitalplanens forudsætninger brister.
- 5) Virksomheden skal have *effektive procedurer* til at identificere, forvalte, overvåge, kontrollere og rapportere om de risici, som virksomheden er eller kan blive udsat for, jf. § 56 i ”løgtingslóg um tryggingarvirkssemi”.
- 6) Det individuelle solvensbehov skal *revurderes* så ofte, som det er nødvendigt for at sikre, at alle risici er dækket og at opgørelsen er udtryk for den aktuelle risikoprofil.
- 7) Ændringer i virksomhedens strategi, forretningsområder, de økonomiske eller forretningsmæssige betingelser eller andre forhold, som er egnede til at ændre virksomhedens risikoprofil vil altid medføre behov for en ny opgørelse af det individuelle solvensbehov.
- 8) Opgørelsen af det individuelle solvensbehov skal være *skriftligt dokumenteret*. Dokumentationen skal omfatte en beskrivelse af de metoder, forudsætninger og procedurer, der er anvendt til opgørelsen. Dokumentationens omfang vil typisk være voksende med virksomhedens størrelse og kompleksitet.
- 9) Den præcise udformning af dokumentationen fastlægges af den enkelte virksomhed. Følgende skal dog kunne dokumenteres:
 - a) At opgørelsen af det individuelle solvensbehov er godkendt af bestyrelsen.
 - b) At bestyrelsen har identificeret og kvantificeret de væsentlige risici.
 - c) At bestyrelsen har godkendt de overordnede metoder, som anvendes ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov.
 - d) De forudsætninger og den metode, som virksomheden anvender til opgørelse af det individuelle solvensbehov.

- e) De følsomhedsanalyser virksomheden gør brug af.
 - f) Den interne proces for opgørelsen af det individuelle solvensbehov.
 - g) Den interne rapportering.
 - h) Kapitalplanen.
 - i) Kapitalnødplanen.
- 10) Dokumentationen skal udformes således, at den på anmodning kan indsendes til Tryktingareftirlitið på papir eller andet varigt medium.

Bestyrelsens opgaver

- 11) Bestyrelsen har ansvaret for følgende:
- a) Mindst én gang om året at identificere og kvantificere de væsentlige risici, som virksomheden er eller vil blive udsat for.
 - b) At godkende de overordnede metoder.
 - c) At vælge sikkerhedsniveauet.
 - d) At godkende opgørelsen af det individuelle solvensbehov.
 - e) At beslutte en kapitalplan.
 - f) At beslutte en kapitalnødplan.

Identifikation og kvantificering af risici

12) Bestyrelsen skal identificere og kvantificere de væsentlige risici, som virksomheden påtager sig eller bliver udsat for. Dette vil kunne ske som en afslutning på en årlig kortlægning af risici, som er foretaget af virksomhedens enkelte områder. Denne kortlægning kan også danne baggrund for fremtidig risikostyring og kapitalallokering. Denne proces vil med fordel kunne placeres samtidig med budgetprocessen.

Metoder og følsomhedsanalyse

- 13) Der er *metodefrihed*. Virksomheden kan tage udgangspunkt i mere eller mindre avancerede metoder. Der stilles ikke krav om, at opgørelsen skal foretages ved hjælp af avancerede økonomiske modeller.
- 14) Modellerne skal tage korrekt højde for gældende regler og aftaler. Virksomheden kan eksempelvis anvende VaR-modeller eller ALM-modeller. Der skal være foretaget en *validering* af modellen, uanset hvilken model der anvendes.
- 15) Det vil også være muligt at anvende mere *simple modeller*. Dette kan ske ved f.eks. at tage udgangspunkt i det (negative) regnskabsresultat, som en stresstest af virksomhedens regnskab vil medføre. En *stresstest* er et forsøg på at stresse virksomheden ud fra en række forudsætninger. Forudsætningerne fastsættes af bestyrelsen. Disse kan f.eks. være forøgelse af levetiden, forøgelse af invalideintensiteter, stigning i skadesfrekvens eller gennemsnitsskadedørrelsen, natur- eller menneskeskabte katastrofer, store renteændringer, store ændringer i aktiekurser, store ændringer i ejendomspriser eller store ændringer i valutakurser.
- 16) Hvis virksomhedens bestyrelse har besluttet, at de risikoscenarier, der indgår i prøveberegningerne til Solvens II (*QIS*), er repræsentative for virksomheden, og bestyrelsen vælger at anvende disse risikoscenarier, kan virksomheden ved beregningen af det individuelle solvensbehov også tage højde for de korrelationer, der indgår ved beregningen af solvenskapitalkravet (SCR). Det er Tryktingareftirlitiðs vurdering, at den seneste QIS i højere grad end de tidligere, afspejler de enkelte risici og færøske forhold. Beregningen af solvenskapitalkravet under Solvens II er fortsat under udvikling.
- 17) Uanset, hvilken metode der anvendes, skal virksomheden løbende lave *følsomhedsanalyser* for alle væsentlige risici. I følsomhedsanalyserne skal indgå vurderinger af forudsætningerne, herunder modellernes input, modellernes parametre samt følsomheden omkring stødniveauerne.

Virksomheder, der udbyder produkter med ret til bonus, skal endvidere analysere, hvilke stødniveauer der skal til for at de kollektive og individuelle potentialer er opbrugt. Formålet med følsomhedsanalyserne er at bestemme, hvilke ændringer i forudsætningerne virksomheden har kapital til at modstå uden at blive insolvent.

Sikkerhedsniveau

18) Bestyrelsen skal vælge det sikkerhedsniveau, der skal anvendes ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov. Sikkerhedsniveauet skal fastsættes således, at sandsynligheden for at virksomheden bliver insolvent over de kommende 12 måneder ikke overstiger 0,5 pct. Det svarer til, at virksomhedens basiskapital skal kunne modstå tab, der er så store, at de med statistisk sandsynlighed kun vil opstå hvert 200. år. Dette sikkerhedsniveau gælder for alle risikotyper. Virksomheden kan dog tage udgangspunkt i *det røde risikoscenarie* for de risikotyper, der indgår i risikoscenariet, såfremt virksomhedens bestyrelse finder, at dette er tilstrækkeligt for de relevante risici. Bestyrelsens beslutning og begrundelse omkring det lavere sikkerhedsniveau i det røde risikoscenarie skal kunne dokumenteres.

19) Ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov skal fordelingen af tab ske i henhold til de gældende regler, f.eks. regnskabs-, skatte- og kontributionsregler. Herved vil en del af de samlede beregnede tab skulle dækkes af basiskapitalen.

Godkendelse

20) Når bestyrelsen får forelagt opgørelsen af det individuelle solvensbehov til godkendelse, skal den tillige tage stilling til, om opgørelsen giver et fornuftigt resultat. Indberetning til Tryktingareftirlitið kan ske uafhængigt af bestyrelsens godkendelse.

Kapitalplan

21) Kapitalplanen skal på baggrund af virksomhedens strategi og risikoappetit tage stilling til det fremtidige kapitalbehov til virksomhedens fortsatte drift i henhold til den fastsatte strategi. Kapitalplanen strækker sig typisk over en flerårig periode. Det fremtidige kapitalbehov kan evt. dækkes af fremtidig indtjening, kapitaludvidelse, ved at låne (ansvarlig lånekapital) eller ved risikooverførsel, hvilket f.eks. kan ske ved genforsikring. Når den forventede fremtidige indtjening skal opgøres, skal virksomheden bl.a. vurdere sin evne til at realisere sine budgetter.

Kapitalnødplan

22) En kapitalnødplan skal bruges, når kapitalplanens forudsætninger brister, og der er usikkerhed om, hvorvidt forsikringstagernes interesser er i fare. Det er derfor nødvendigt, at nødplanen er umiddelbart anvendelig. Det vil sige, at der skal være foretaget de nødvendige sonderinger eller aftaler, således at der f.eks. kan stilles kapital til rådighed eller ske en virksomhedsovertagelse.

Tryktingareftirlitið, 13. apríl 2010

Jógvan Thomsen

/Katrína María Jóhannesen

Liste over risici

Indledning

1. Ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov skal alle væsentlige risici, som virksomheden er eller kan blive udsat for, indgå. I dette bilag findes en beskrivelse af risici, der kan være forbundet med forsikringsvirksomhed, og bestyrelsen skal overveje, hvorvidt disse er væsentlige for virksomheden. Bilagets liste er ikke udtømmende.
2. Nogle risici kan være vanskelige at kvantificere. Sådanne risici kan virksomheden vælge at begrænse ved hjælp af foranstaltninger omfattet af § 56 i ”løgtingslóg um tryggingarvirksemi”. Væsentlige risici af denne type skal dog også indgå ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov. Det vil således på nogle områder være nødvendigt skønsmæssigt at fastsætte, hvilket beløb der skal afsættes til risici, der ikke kan kvantificeres specifikt.

Risici forbundet med skadesforsikringsvirksomhed

Skadeforsikringsrisici

3. En skadeforsikringsvirksomheds risici kan inddeles i to kategorier – de fremadrettede og de bagudrettede. Fremadrettet vil der være risiko forbundet med præmien, mens der bagudrettet er risiko knyttet til hensættelserne.
4. Præmierisiko er risikoen for, at den opkrævede præmie ikke kan dække de fremtidige udgifter. Den opstår i forbindelse med f.eks. prisfastsættelse (tarifiering), indtegning og skadebehandling, ligesom risikoen for atypiske skademønstre øger usikkerheden.
5. Hensættelsesrisiko er risikoen for, at hensættelsesniveauet ikke er tilstrækkeligt til at dække de tilhørende forpligtelser. Det kan være en konsekvens af den naturlige statistiske usikkerhed eller ske som følge af deciderede misforståelser eller fejlvurderinger.
6. Desuden har skadeforsikringsvirksomheder yderligere risici, som følge af deres eksponering for tab i forbindelse med katastrofer.
7. Risikooverførsel (ved f.eks. genforsikring) kan begrænse størrelsen af de ovennævnte risici. Risikooverførselens værdi bør nøjes vurderes under hensyntagen til bl.a. graden af dækningsmatch og likviditet.

Risici forbundet med livsforsikringsvirksomhed

Livsforsikringsrisici

8. I de virksomheder, der driver livsforsikringsvirksomhed, tager risikoforrentningen af egenkapitalen udgangspunkt i egenkapitalens risici på aktiver og passiver, jf. ”kunngerð um útrökning og býti av yvirskoti (kontribútionsmeginreglan)”. De betragtninger, der ligger bag fastsættelsen af risikoforrentningen skal indgå ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov.
9. For biometriske risici vil graden af usikkerhed i de fremtidige ydelser og dermed størrelsen af livsforsikringshensættelserne skulle inddrages i opgørelsen af det individuelle solvensbehov. Usikkerheden i de fremtidige ydelser vil typisk afhænge af risici i forbindelse med beregningen af levetider og invaliditetsintensiteter.
10. For alle risici gælder, at vurderingen skal ske i forhold til de forudsætninger virksomheden

har anvendt til beregning af hensættelser til forsikringsforpligtelser. F.eks. skal en forventet levetidsforbedring inddrages i virksomhedens bedste skøn og ikke i opgørelsen af det individuelle solvensbehov.

11. Beregningerne af biometriske risici tager udgangspunkt i en vurdering af den enkelte police, men policer med samme dækninger og risikoeksponeringer kan grupperes og ses som ét datapunkt.
12. Det er muligt at regne netto-effekter på den enkelte police så f.eks. en police, som både indeholder dødsbetingede og levetidsbetingede ydelser til den samme forsikrede ikke rammes af både dødsrisiko og levetidsrisiko.
13. Beregningen af invaliditetsrisiko skal tage udgangspunkt i en forøgelse af bedste skøn over invaliditetsintensiteterne. I de tilfælde, hvor virksomheden anvender reaktiveringssandsynligheder e.l. skal risikoen for udsving heri også tages i betragtning.
14. Bestyrelsen i virksomheder, der driver livsforsikringsvirksomhed, skal tage stilling til risikoen for ekstreme hændelser (katastroferisici), som ikke er dækket i øvrige vurderinger af livsforsikringsrisici. I den forbindelse skal virksomheden opstille relevante katastrofescenarier, som overholder kriterierne i pkt. 18.
15. Hvor det er muligt at udskille risici knyttet til syge- og ulykkesforsikringer (SUL) skal disse vurderes separat, men efter principper som beskrevet i nr. 3-7.
16. Hvis virksomheden regner med genkøbssandsynligheder ved opgørelsen af hensættelserne, jf. § 66, stk. 5 i ”kunngerð um ársfrásagnir hjá tryggingarfelögum og haldfelagskapum”, skal virksomheden vurdere usikkerheden i den anvendte genkøbssandsynlighed. Ved vurderingen kan virksomheden inddrage muligheden for at aktivere kursværn.
17. Virksomheden skal vurdere risikoen for stigninger i omkostningerne forbundet med forsikringsvirksomheden. Vurderingen kan foretages under hensyn til, hvorvidt det er muligt at ændre omkostningsbelastningen på forsikringstagerne inden for de kommende 12 måneder.

Risici forbundet med forsikringsvirksomhed generelt

Markedsrisici

18. Markedsrisici er defineret som risikoen for, at markedsværdien af virksomhedens aktiver og passiver ændres som følge af forandringer i markedsforholdene. Derfor skal der indgå en vurdering af de risici, der er knyttet til de enkelte aktiver, passiver og ikke-balanceførte poster.
19. Markedsrisici skal vurderes med henblik på specielt rente-, aktie-, ejendoms- og valutarisici. Renterisici er knyttet til både aktiver og passiver, herunder også afledte finansielle instrumenter. Opgørelsen af renterisici kan tage udgangspunkt i metoder baseret på eksponeringer og varigheder, men kan også være baseret på mere sofistikerede kvantitative metoder.
20. Det forventes at virksomhedens kompleksitet afspejles i de valgte metoder, hvor disse eksempelvis tager hensyn til ændringer i rentestrukturen og ændringer i rentespænd.
21. Virksomheden skal endvidere vurdere omfanget af særlige markedsrisici, herunder f.eks. placeringer i obligationer med konverteringsrisiko eller andre optionselementer. Der kan være optionselementer på både aktiver og passiver.

Risici forbundet med indtjening

22. Virksomhedens evne til at opnå overskud vil naturligt indgå i opgørelsen af det individuelle solvensbehov. Den forventede indtjening i skadesforsikring skal opgøres som et

forsikringsteknisk resultat og et investeringsresultat. Det forsikringstekniske resultat skal kunne nedbrydes på de væsentligste brancher, brutto og netto. Såfremt virksomheden har en høj indtjening, vil virksomheden alt andet lige lettere kunne absorbere fremtidige tab. Såfremt virksomheden har en lav indtjening, skal det overvejes, hvorvidt dette bør give anledning til en forøgelse af det individuelle solvensbehov.

23. Indtjeningens stabilitet og virksomhedens evne til at budgettere vil også have indflydelse på opgørelsen af det individuelle solvensbehov. Anvendelse af simple stresstest kan bidrage til kvantificeringen af indtjeningens niveau og stabilitet.
24. Virksomhedens indtjeningsevne skal tillige vurderes i relation til virksomhedens bonus- og udbyttepolitik.

Strategiske risici

25. Ved strategiske risici forstås risici, der kan påvirke indtjeningen eller kapitalen f.eks. som følge af forkerte beslutninger, utilstrækkelig gennemførelse af vedtagne beslutninger eller fejlvurdering af strategiens konsekvenser.
26. Virksomheden skal særligt overveje risikoen ved store udviklingsprojekter og ambitiøse vækstmål. Sidstnævnte er ofte forbundet med manglende fokus på lønsomhed og kan derfor øge risikoen på forsikringsforretningen betydeligt.

Kredit- og modpartsrisici

27. Et eksempel på en kreditrisiko er risikoen for, at en positions markedsværdi ændres som følge af forhold, der er relateret til den enkelte udsteder af gældsinstrumentet.
28. Modpartsrisikoen er risikoen for at virksomheden påføres et tab, fordi en modpart (f.eks. et genforsikringselskab eller en modpart i en kontrakt på et afledt finansielt instrument) ikke kan opfylde sin forpligtelse overfor virksomheden i tide.

Risikokoncentration

29. Eksempler på risikokoncentration:
 - a) Virksomheden har *store eksponeringer*, f.eks. store beholdninger af enkeltaktier.
 - b) Geografisk risikokoncentration: Virksomheden har en stor del af sine forsikringer koncentreret i et mindre eller lille geografisk område.
 - c) *Branchemæssig risikokoncentration*: Virksomheden har en stor del af sine forsikringer hhv. investeringer koncentreret i en enkelt eller få brancher. I vurderingen skal indgå en fortløbende vurdering af branchen, idet risikoen kan ændres over tid - især hvis konjunkturfølsomheden er stor.
 - d) *Koncentrationsrisici ved sikkerhedsstillelse*: Der er stillet sikkerhed for mange af virksomhedens finansielle instrumenter og sikkerhederne er i udpræget grad koncentreret på enkelte udstedere eller modparter. I vurderingen skal indgå, hvor volatile priserne på sikkerhederne er.
30. Skadeforsikringsvirksomheder skal særligt tage stilling til risikoen for kumul.

Koncernrisici

31. *Koncernrisici* opstår, hvis virksomheden har dattervirksomheder, associerede virksomheder og/eller et moderselskab. Den vægt, der skal lægges på dattervirksomheder og associerede virksomheder, afhænger af antallet og størrelsen af virksomhederne.

Likviditetsrisici

32. Ved likviditetsrisici forstås risici som følge af tidsmæssige forskelle mellem indgående og udgående pengestrømme. Disse risici vil dog ofte kunne afdækkes ved andre foranstaltninger end at øge kapitalen. En lille kapital kan dog vanskeliggøre mulighederne for at låne penge på pengemarkedet.

Operationelle risici

33. Operationelle risici er risikoen for tab som følge af u hensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemfejl eller som følge af udefrakommende begivenheder. Operationelle risici omfatter endvidere juridiske risici. Ved juridiske risici forstås de risici, som virksomheden er eksponeret for i forbindelse med udformningen og indholdet af de kontrakter, der er indgået.
34. Eksempler på operationelle risici er usikkerheder vedrørende registreringssystemer. Dette hænger sammen med registreringernes omfang, relevans, aktualitet og samspillet mellem forsikringssystemerne, finanssystemet og betalingssystemerne.
35. Ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov skal kvaliteten af de interne processor indgå.
36. Til vurderingen af operationelle risici kan virksomheden anvende opsamlede erfaringer om tab ved operationelle risici. Usikkerhed om de fremtidige tabs størrelse ved operationelle risici bør give anledning til overvejelser om et højere individuelt solvensbehov.

Kontrolrisici

37. Ved kontrolrisiko forstås risikoen for, at der opstår tab som følge af mere eller mindre begrænsede styrings- og kontrolværktøjer.
38. Kontrolmiljøet er en samlebetegnelse for de ressourcer, virksomheden anvender til at minimere de risici, der er ved at udøve finansiel virksomhed. Virksomheden skal foretage en kvalitativ vurdering af sit kontrolmiljø, der naturligt vil variere fra virksomhed til virksomhed.
39. Kontrolmiljøets kvalitet er resultatet af aktive ledelsesvalg. Bestyrelsen skal derfor bl.a. vurdere følgende:
- a) Ledelsens evner og overblik, den faglige viden i organisationen, afhængighed af nøglepersoner, omfanget af instrukser og skriftlige forretningsgange, omfanget af risikostyring, funktionsadskillelse, interne kontroller og uafhængig rapportering m.m. samt kvaliteten af virksomhedens styrings- og kontrolværktøjer.
 - b) Om de skriftlige forretningsgange, funktionsadskillelse, interne kontroller og ledelsesrapportering om risici i virksomheden anvendes aktivt som led i risikostyringen.
 - c) Samspillet mellem bestyrelse, direktion og andre ledelsesniveauer, herunder den generelle organisering af virksomheden, samt viden og ekspertise på udvalgte risikoområder.

Afviklingsrisici

40. Ved afviklingsrisici forstås risikoen for, at virksomheden afleverer et solgt aktiv eller penge til modparten uden samtidigt at modtage penge eller det købte aktiv som forventet.

Omdømmerisici

41. Ved omdømmerisici forstås risikoen for tab af indtjening og kapital som følge af virksomhedens dårlige omdømme blandt kunder, investorer og leverandører.